

УДК 373.5.016:331:37.018.43

Л. Фамілярська,

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки й андрагогіки
КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР
ORCID ID 0000-0002-5801-8057

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ЗЗСО З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Епідемія та викликані нею зміни в освітньому просторі сприяли прискореному залученню вчителя в освітнє онлайн-середовище. Водночас цифровізація суспільства істотно змінила практику повсякденного життя та особистісної взаємодії. Екрани стали «вікном у світ» для дітей і дорослих в умовах пандемії. В режимі «сидимо вдома» традиційні способи взаємодії учителя трудового навчання (технологій) та креслення з дітьми мало ефективні, що збільшує розрив між поколіннями [1; 2; 4; 5]. Сьогодні вже зрозуміло, що колишньої освіти, яка була до локдауну, не буде. Це вимагає перегляду всіх напрямів роботи вчителя трудового навчання закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО) в контексті цифровізації освіти. Тому однією з ключових проблем розвитку сучасної освіти є проблема оновлення професійної діяльності педагога.

Мета статті – охарактеризувати напрями використання можливостей цифрових технологій учителем трудового навчання (технологій) та креслення в контексті реалізації освітніх стандартів.

Принципові зміни системи загальної середньої освіти вимагають заходів, що підтримують і стимулюють учителя до особистісної самозміни та вдосконалення професійної компетентності.

Так, Міністерство цифрової трансформації України розробило та оприлюднило Рамку цифрової компетентності для громадян, яку можна буде використовувати для розроблення Рамок професійних цифрових компетентностей основних професійних груп за сферами економічної діяльності, для запровадження вимог до персоналу під час виконання професійних та службових обов'язків, проведення сертифікації, атестації тощо [3]. Це дозволить відстежувати статистику рівня володіння фахівцем цифровими навичками.

Зазначимо, що ситуація в освітніх установах вимагає вдосконалення процесів впровадження дистанційних технологій і активної асиміляції до них учителів, глибокої експертизи досвіду роботи в нових умовах з використанням дистанційних технологій, технічних умінь, готовності протидіяти новим

викликам [6; 7]. Актуальним є аспект оновлення підходів навчання сучасних учнів в умовах карантинних обмежень з використанням цифрових технологій.

Важливими завданнями професійної діяльності вчителя трудового навчання (технологій) та креслення в сучасних умовах є підвищення автономності учнів, забезпечення можливості навчального співробітництва, активності учнів під час опрацювання навчального матеріалу на заняттях онлайн тощо.

Таким чином, сучасна ситуація організації процесу навчання вимагає від учителя трудового навчання (технологій) та креслення інформаційно-комунікаційної мобільності (ІКМ). Визначаємо зазначену мобільність як адаптивну здатність педагога, яка забезпечує здійснення ефективної міжособистісної взаємодії в сучасному освітньому середовищі засобами інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності для вирішення навчальних завдань. Оновлення ціннісно-професійних установок веде до зміни позиції учителя, переоцінки ролі учня, набуття і прийняття нових смислів педагогічної діяльності.

«Розвиток ІКМ педагога залежить від його активності, спрямованості на зміну відношення до змісту та характеру професійної діяльності в освітньому середовищі. Це, в свою чергу, зумовлює появу ціннісних новоутворень, установок, потреб, які виявляються в діяльності та потребують систематичного оновлення відповідно до вимог сучасності» [7, с. 109].

Проведене опитування вчителів трудового навчання (технологій) та креслення з 1 січня по 25 червня 2021 року (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc6Gq8_yT5ZzXjqO0YXinbPoTrgclBH8JjqgLz3_kEt3o7i5A/viewform) на курсах підвищення кваліфікації при КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР виявило усвідомленість розуміння важливості використання цифрових технологій в освітньому процесі (рис. 1).

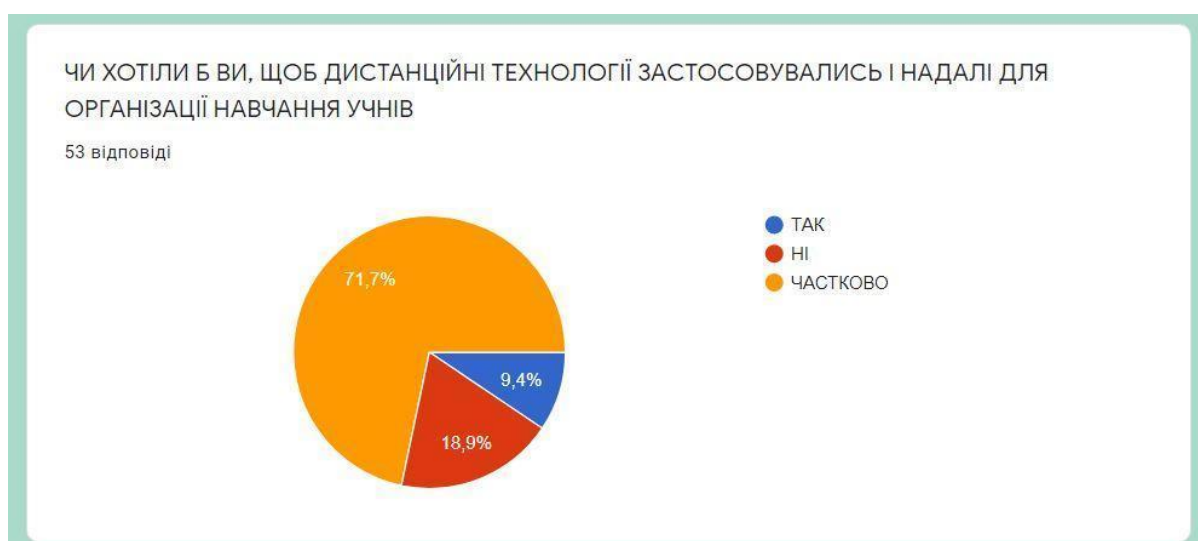

Рис. 1. Відсотковий показник щодо використання в навчанні учнів цифрових технологій

Звертаємо увагу на особливості реалізації педагогом синхронної освітньої взаємодії в умовах карантинних обмежень з використанням дистанційних технологій. Зокрема, вчителю першочергово необхідно обрати систему управління навчанням (ClassDojo, Google Classroom, Moodle), засоби онлайн-взаємодії (Zoom, Google Meet, Jitsi Meet), визначити та спланувати використання цифрових технологій для створення інформаційних ресурсів і навчального контенту (Jamboard, чати, Google Диск), систему оцінювання.

Загалом важливими складовими успіху педагога на онлайн-уроці є готовність учителя до роботи в нових умовах, технічна оснащеність усіх учасників освітнього процесу, співпраця, навчальне співробітництво в інтерактивній формі, наявність цифрових навичок достатнього рівня.

На всіх етапах навчання учнів важливою є підтримка вчителя і довірливе спілкування. Звичайно, потрібно враховувати, що в будь-якому навчанні та супроводі присутній людський чинник. Кожен фахівець працює у своїй манері: хтось є майстром пояснень, хтось чудово передає кейси, а хтось блискуче організовує практику. Тільки у співпраці виникає безліч моментів і зв'язків. Ми говоримо і слухаємо, домовляємося і сперечаємося, знаходимо щось спільне і щось смішне. Взаємодія учнів сама собою стає більш значущою, коли в ній є емоційний контекст. Це набагато більше, ніж просто текст і просто факти з підручника. Взаємодія в групі надає відчуття причетності до спільноти, робить навчання «живим», зрозумілим, природним, емоційним. Саме емоції запам'ятовуються як навчальна подія.

Отже, успішність організації освітнього процесу зумовлюється визнанням дітьми права педагога вчити, психологічним кліматом, позитивною співпрацею між учителем трудового навчання (технологій) та учнями.

Водночас під час пандемії з'ясувалося, що існують труднощі у забезпеченні доступності освітніх установ до програм на прийнятному рівні якості. Однак щодо важливості впровадження цифрових технологій ніхто не має сумніву.

Звертаємо увагу, що для вирішення зазначених вище проблем та покращення залученості учнів у процес навчання доцільно використовувати цифрові засоби та онлайн-сервіси, щоб організувати інтерактивне опитування онлайн (Mentimeter, Quizizz, Kahoot, Google Forms), спільну роботу (Google Документи, Google Таблиці, Google Forms, Google Jamboard), ментальні карти (Coggle.it) для візуалізації навчального матеріалу, планувальники завдань (Google Календар) тощо. Це вимагає від учителя трудового навчання (технологій) та креслення певних зусиль, зокрема: витрат часу на підготовку до уроків, підбір/створення цифрового навчального контенту і поєднання його з друкованим, управління освітнім процесом з використанням LMS (Google Classroom, Moodle). Більшість опитаних учителів зазначили необхідність організації неперервності навчання використання дистанційних технологій у професійній діяльності (рис. 2, 3).

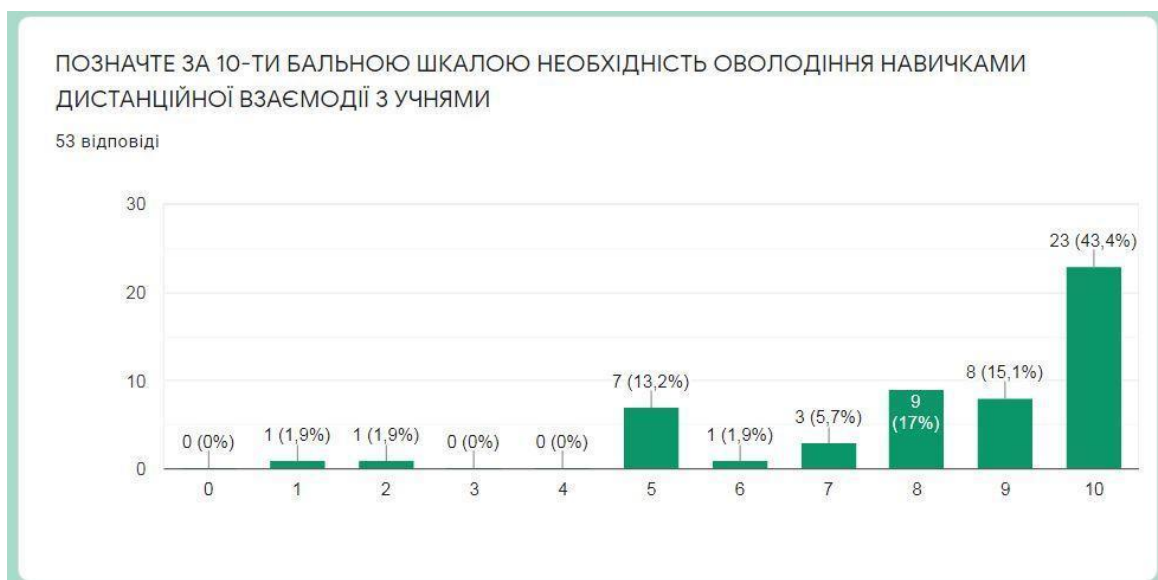

Рис. 2. Відсотковий показник важливості неперервного розвитку інформаційно-комунікаційної мобільності педагога

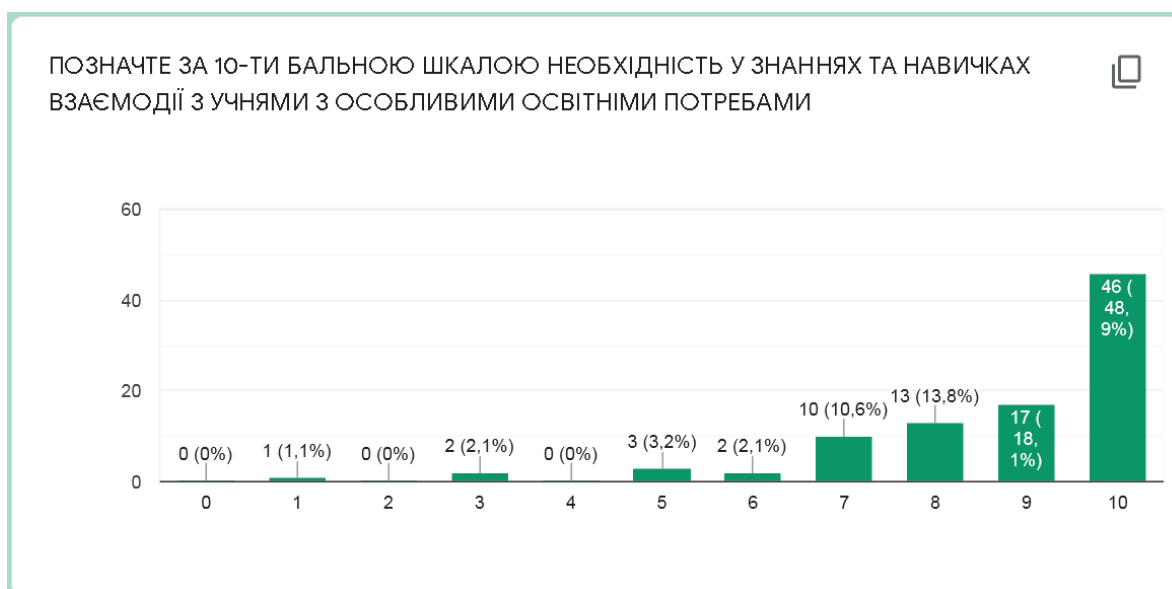

Рис. 3. Відсотковий показник важливості знань та вмінь навчання учнів з особливими освітніми потребами

Оточуюче середовище та нова реальність впливають і на навчання, і на роботу. Вимогою часу є неперервне навчання прийомам ефективної взаємодії з учнями в умовах використання онлайн-технологій. Учителі трудового навчання (технологій) та креслення активно оволодівають прийомами онлайн-комунікації, яка необхідна для організації взаємодії з учнями з використанням цифрових технологій.

Враховуючи, що темпи всіх процесів прискорилися, інформація постійно оновлюється, набувають особливого значення додатки, що допоможуть зберегти як учителю, так і учню продуктивність протягом дня (рис. 4).

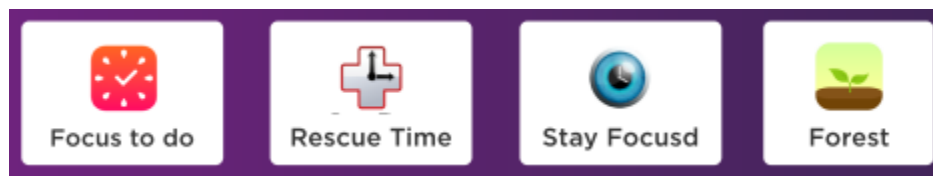

Рис. 4. Додатки для організації продуктивної діяльності педагога та учнів

Висновок. Отже, в умовах пандемії продовжується оновлення підходів до навчання учнів покоління Z та α з використанням технологій дистанційного навчання. Глобальна пандемія посилила центральну роль освіти загалом, оскільки тепер вчитися і створювати нове соціальне життя необхідно з використанням можливостей цифрових технологій.

Список використаних джерел та літератури

1. Кльоц Л. А., Фамілярська Л. Л. Практика використання хмарних технологій у методиці роботи педагога. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2015. Вип. 25. С. 144–148. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9631/Familyarskaya.pdf;jsessionid=C0F6C6BA4F9BE55941EEB45F5511BF18?sequence=1>.
2. Лазаренко Н. Ю. Модель педагогічної діяльності вчителя трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2008. № 2. С. 44–46.
3. ОСВІТА.UA. Мінцифри оприлюднило Рамку цифрової компетентності. URL: <http://osvita.ua/news/82162/>.
4. Скворцова С. О. Професійна компетентність вчителя: зміст поняття. *Наука і освіта*. 2009. № 4. С. 93–94.
5. Семенчук С. П. Інформаційні технології в управлінні навчальним навантаженням. *Науковий пошук молодих дослідників : збірник наукових праць студентів, магістрантів та викладачів / за ред. В. М. Єрмакової, О. М. Корольок*. 2012. С. 300–304.
6. Фамілярська Л. Л. 2014. Мобільність як перспективна складова освітнього процесу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 41. Вип. 3. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1056/800>.
7. Фамілярська Л. Л. 2017. Розвиток інформаційно-комунікаційної мобільності педагога в освітньому середовищі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Житомирський державний університет імені Івана Франка. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26076/1/dys_Familyarska.pdf.